

ΑΙΤΩΛΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ Α.Ε. ΟΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
& ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ
ΠΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ
ΠΑΑ 2014-2020

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΓΕΩΡΓΙΚΟ
ΤΑΜΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Η Ευρώπη επενδύει στις
Αγροτικές περιοχές

ΟΔΗΓΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΣΤΗΡΙΞΗΣ

ΜΕΤΡΟ 19: ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ CLLD – LEADER

ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2: ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΥΠΟ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΓΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ

ΔΡΑΣΗ 19.2.4: ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ & ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

ΜΑΡΤΙΟΣ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ 19.2.4: «Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές»
2. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
3. ΥΠΟΔΡΑΣΗ 19.2.4.1 Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτήρια
4. ΥΠΟΔΡΑΣΗ 19.2.4.2 Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (ενδεικτικά: παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία)
5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ 19.2.4.1, 19.2.4.2
6. ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ
7. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ 19.2.4: «ΒΑΣΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ & ΑΝΑΠΛΑΣΗ ΧΩΡΙΩΝ ΣΕ ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ»

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΔΡΑΣΗΣ 19.2.4. "Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές" και 19.2.6: «Ανάπτυξη και βελτίωση βιωσιμότητας δασών»								
Α/Α	Περιγραφή	Κωδικός Κριτηρίων ΟΠΣΑΑ	Κριτήριο από ΟΠΣΑΑ	ΕΚΠΛΗΡΩΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΟΥ			Δικαιολογητικά	Παρατηρήσεις
				ΝΑΙ	ΌΧΙ	Δ/Α		
1	Εμπρόθεσμη υποβολή αίτησης στήριξης	19.2Δ_128	Εμπρόθεσμη ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης και αποστολή του επισυναπτόμενου υλικού στην ΟΤΔ στην προθεσμία που ορίζεται από την προκήρυξη.				Συμπλήρωση στην Αίτηση στήριξης του αρ. πρωτ. & της ημ/νίας που λαμβάνει η αίτηση από το ΟΠΣΑΑ και υποβολή του φυσικού φακέλου στην ΟΤΔ εντός προθεσμίας (βάσει πρωτοκόλλου)	
2	Επιλεξιμότητα προτεινόμενης πράξης	19.2Δ_112	Τα έργα θα πρέπει να είναι στοχευμένα και να συμβάλλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των ΤΟ (Τοπικών Ομάδων)				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης και συμπλήρωση σχετικών πεδίων του Παραρτήματος της Αίτησης Στήριξης	
3		19.2Δ_113	Τα έργα θα πρέπει να είναι σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΠΑΑ 2014 - 2020 σχετικά με το CLLD/Leader				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης και εκπλήρωση του κριτηρίου 19.2Δ_112	
4		19.2Δ_114	Τα έργα θα πρέπει να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη αυτής				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης, και για τους ΟΤΑ επιπλέον Επιχειρησιακό Σχέδιο ή απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου.	
5		19.2Δ_115	Για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να τηρείται τουλάχιστον Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν.4412/2016)				Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν.4412/2016), όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 10 του Ν. 4782/21 & Υπεύθυνη Δήλωση	

6	19.2Δ_130	Η πρόταση είναι σύμφωνη με την περιγραφή, τους όρους και περιορισμούς της προκηρυσσόμενης υποδράσης				Αίτηση Στήριξης, Παράρτημα Αίτησης Στήριξης, Δικαιολογητικά	
7	19.2Δ_131	Η πρόταση υλοποιείται εντός της περιοχής εφαρμογής της προκηρυσσόμενης υποδράσης του τοπικού προγράμματος				Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης, όπως Γενικά Στοιχεία Πράξης κ.α.	
8	19.2Δ_146	Η υποδομή βρίσκεται εντός των ορίων οικισμού				Δικαιολογητικά & Αίτηση στήριξης	
9	19.2Δ_124	Η πρόταση αφορά ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο				Υπεύθυνη Δήλωση & συμπλήρωση σχετικών πεδίων Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης, όπως "Συνοπτική περιγραφή φυσικού αντικειμένου πράξης", προϋπολογισμός κ.α.	
10	19.2Δ_132	Ο συνολικός προτεινόμενος προϋπολογισμός της πρότασης δεν υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στο ΠΑΑ. Ειδικότερα μέγιστος προϋπολογισμός πράξης και επιλέξιμος προϋπ. 600.000,00€ (μη άυλες πράξεις)				Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης	
11	ΑΟ2.113	Εξετάζεται αν το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης δεν έχει περαιωθεί μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης (σύμφωνα με τον Καν. 1303/2013, άρθρο 65, παρ.6)				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης, Φωτογραφική Τεκμηρίωση και αυτοψία από την επιτροπή αξιολόγησης	
12	19.2Δ_116	Να επαληθεύεται το εύλογο κόστος των υποβληθεισών δαπανών (εκτός των έργων που υλοποιούνται με τιμολόγιο δημοσίων έργων)				Προϋπολογισμός με χρήση Τιμολογίων Δημοσίων Έργων	

13	19.2Δ_119	Να διασφαλίζεται ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ή/και χρηματοδοτούνται από άλλα εθνικά ή/και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για το ίδιο φυσικό αντικείμενο				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
14	ΑΟ2.114	Εξετάζεται αν η πράξη δεν περιλαμβάνει τμήμα που έπαυσε ή μετεγκαταστάθηκε (σύμφωνα με τον Καν. 1303/2013, άρθρο 71)				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
15	19.2Δ_133	Η πρόταση δεν έχει ενταχθεί / οριστικά υπαχθεί σε άλλο πρόγραμμα / καθεστώς της 5ης προγραμματικής περιόδου για το ίδιο φυσικό αντικείμενο				ΥΔ & Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
16	19.2Δ_111	Τα έργα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
17	19.2Δ_139	Εξετάζεται η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων του Καν. (ΕΕ)651/2014 εφόσον εφαρμόζεται				Λίστα Ελέγχου για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, Χρηματοοικονομική Ανάλυση εφόσον απαιτείται (Έντυπο Ε.Ι.1_4), Υπεύθυνη Δήλωση	
18	19.2Δ_117	Να λαμβάνουν υπόψη την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει" και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης				Συμπλήρωση Πίνακα συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της υπ' αριθμ. 152950/23-10-2015 ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΑΑ 2014-2020 & Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	

19		19.2Δ_118	Να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνοτικής καταγωγής				Συμπλήρωση σχετικού πεδίου Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης "Προάσπιση και προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτροπή κάθε διάκρισης λόγω φύλλου, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού»	
20		ΑΟ2.118	Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία				Συμπλήρωση σχετικού πεδίου Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης "εξασφάλιση προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία" και αντίστοιχα αρχιτεκτονικά σχέδια (όπου απαιτείται)	
21		ΑΟ2.122	Εξετάζεται η βιωσιμότητα, λειτουργικότητα και αξιοποίηση της πράξης				Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης	
22		19.2Δ_125	Στην πρόταση δεν δηλώνονται ψευδή και αναληθή στοιχεία				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
23	Επιλεξιμότητα δυννητικού δικαιούχου και αρμοδιότητα εκτέλεσης προτεινόμενης πράξης	19.2Δ_134	Η μορφή του υποψήφιου είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ, όπως ισχύει κάθε φορά, και στη σχετική πρόσκληση				Αίτηση Στήριξης & Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης	
24		19.2Δ_144	Εξετάζεται αν ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση εμπίμπει στους δικαιούχους του μέτρου/δράσης/πρόσκλησης				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης και βλέπε "Οδηγίες για την εξέταση των κριτηρίων επιλεξιμότητας πράξεων" στον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου Αιτήσεων Στήριξης	
25		19.2Δ_141	Για νομικά πρόσωπα δεν υπάρχει θέμα λύσης, εκκαθάρισης ή πτώχευσης (όπου απαιτείται)				Πιστοποιητικά ότι ο υποψήφιος δεν τελεί υπό πτώχευση, υπό διαδικασία κήρυξης πτώχευσης και υπό πτωχευτικό	

							συμβιβασμό, ότι δεν έχει λυθεί, δεν τελεί υπό κοινή εκκαθάριση και υπό διαδικασία έκδοσης απόφασης κοινής εκκαθάρισης & Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
26		19.2Δ_142	Τεχνική Επάρκεια του Ν. 4412/2016 για έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις.				Υπεύθυνη Δήλωση & Αίτηση Στήριξης	
27		19.2Δ_126	Στον υποψήφιο μέχρι και το χρόνο υποβολής της πρότασης δεν έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις για παραβίαση Κοινοτικών Κανονισμών ή Εθνικής Νομοθεσίας σε σχέση με την υλοποίηση έργων				Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
28		19.2Δ_120	Να μπορούν να τεκμηριώσουν τον υπεύθυνο φορέα για τη λειτουργία ή τη συντήρηση όπου απαιτείται				Νομοθεσία ή το κανονιστικό πλαίσιο & Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
29		19.2Δ_143	Αποδεικνύεται η κατοχή ή η χρήση του γηπέδου/οικοπέδου/ακινήτου, στο οποίο προβλέπεται η υλοποίηση της πρότασης				Σχετικά δικαιολογητικά & Βεβαίωση στην Αίτηση Στήριξης	
30	Ωριμότητα προτεινόμενης πράξης	19.2Δ_147	Εξετάζεται η ωριμότητα της Πράξης				Σχετικό πεδίο Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης, Υπεύθυνη Δήλωση & Δικαιολογητικά	
31		19.2Δ_123	Θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην Πρόσκληση				Παράρτημα V	
32	Πληρότητα πρότασης	19.2Δ_145	Εξετάζεται η πληρότητα της αίτησης στήριξης και η σύνταξή της σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης.				Αίτηση Στήριξης -Παράρτημα Αίτησης Στήριξης & Δικαιολογητικά	
33		ΑΟ5.112_Π λ	Εξετάζεται η ύπαρξη απόφασης αρμόδιων οργάνων για την υποβολή της αίτησης στήριξης				Αποφάσεις συλλογικών οργάνων	

34		19.2Δ_121	Η πρόταση συνοδεύεται από αναλυτικό προϋπολογισμό εργασιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο υπόδειγμα της αίτησης στήριξης				Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης	
35	Η προτεινόμενη πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου επιλεξιμότητας που ορίζεται στην πρόσκληση	ΑΟ6.111_Χρ	Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει στην οριζόμενη στην πρόσκληση περίοδο επιλεξιμότητας, καθώς και αν η πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής				Σχετικά πεδία Παραρτήματος Αίτησης Στήριξης	
36	Εμπρόθεσμη υποβολή συμπληρωματικών/διευκρινιστικών στοιχείων	ΑΟ7.111_Συ	Εξετάζεται η εμπρόθεσμη υποβολή συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων					

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΘΕΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ: Το παραδεκτό της πρότασης αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσει η διαδικασία αξιολόγησης. Για όλα τα παραπάνω κριτήρια επιλεξιμότητας, η απάντηση πρέπει να είναι θετική (ΝΑΙ) ή Δ/Α ("Δεν αφορά"), διαφορετικά η πρόταση απορρίπτεται.

2. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

19.2Δ_128: Εμπρόθεσμη ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης και αποστολή του επισυναπτόμενου υλικού στην ΟΤΔ στην προθεσμία που ορίζεται από την προκήρυξη

Εξετάζεται η εμπρόθεσμη ηλεκτρονική υποβολή της αίτησης στο ΟΠΣΑΑ με τη συμπλήρωση στην Αίτηση στήριξης του αρ. πρωτ. & της ημ/νίας που λαμβάνει η αίτηση από το ΟΠΣΑΑ καθώς και η εμπρόθεσμη υποβολή του φυσικού φακέλου στην ΟΤΔ.

19.2Δ_112: Τα έργα θα πρέπει να είναι στοχευμένα και να συμβάλλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των ΤΠ

Τα στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης και τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT αναδεικνύουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και δεδομένα της περιοχής παρέμβασης. Το τοπικό πρόγραμμα αποσκοπεί στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων και στην ελαχιστοποίηση των αδυναμιών, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες και εξαλείφοντας τις απειλές, στο μέγιστο δυνατό βαθμό. Οι στόχοι του τοπικού προγράμματος καθορίζονται σε σημαντικότερο βαθμό από τα στοιχεία της υφιστάμενης κατάστασης και τα αποτελέσματα της ανάλυσης SWOT, ώστε να εδράζονται σε πραγματικά δεδομένα και να στοχεύουν στην αναπτυξιακή πρόοδο της περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, στόχοι του Τοπικού Προγράμματος αποτελούν:

- **Στόχος 1 (Σ1):** Βελτίωση της τουριστικής ικανότητας της περιοχής, με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού και αξιοποίηση του φυσικού περιβάλλοντος, της πολιτιστικής κληρονομιάς και της πρωτογενούς παραγωγής της περιοχής
- **Στόχος 2 (Σ2):** Αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής, με έμφαση στα βιολογικά προϊόντα και στα προϊόντα ΠΟΠ, καθώς και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μεταποιητικών μονάδων
- **Στόχος 3 (Σ3):** Ενίσχυση της τοπικής επιχειρηματικότητας για την αξιοποίηση τοπικών πόρων και την κάλυψη αναγκών
- **Στόχος 4 (Σ4):** Προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας, στο πλαίσιο αειφόρου ανάπτυξης της περιοχής παρέμβασης
- **Στόχος 5 (Σ5):** Προώθηση της δικτύωσης μεταξύ περιοχών, φορέων και επιχειρήσεων
- **Στόχος 6 (Σ6):** Βελτίωση της ποιότητας ζωής του πληθυσμού και των συνθηκών εργασίας των επαγγελματιών του πρωτογενή τομέα

Παράλληλα, έχουν καθοριστεί οι θεματικές κατευθύνσεις του τοπικού προγράμματος, βάση των αναγκών, της δυναμικής, των δυνατοτήτων και των προοπτικών της περιοχής παρέμβασης. Ειδικότερα, οι θεματικές κατευθύνσεις του τοπικού προγράμματος έχουν ως ακολούθως, **με βασική θεματική κατεύθυνση την ΘΚ1:**

- **Θεματική Κατεύθυνση 1 (ΘΚ 1):** Βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής παρέμβασης και ενίσχυση του τουριστικού προϊόντος
- **Θεματική Κατεύθυνση 2 (ΘΚ 2):** Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της αλυσίδας αξίας του αγροδιατροφικού τομέα
- **Θεματική Κατεύθυνση 3 (ΘΚ 3):** Διαφοροποίηση και ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας
- **Θεματική Κατεύθυνση 4 (ΘΚ 4):** Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού

Η τοπική στρατηγική επιδιώκει την **ολοκληρωμένη ανάπτυξη του Τοπικού Παραγωγικού Συστήματος, εστιάζοντας στον τουρισμό και την μεταποίηση/τυποποίηση**, ενώ για την επίτευξη των στόχων στηρίζεται στις στρατηγικές ανάπτυξης των επιμέρους τομέων του τοπικού προγράμματος και στις θεματικές κατευθύνσεις, που έχουν επιλεγεί. Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική διακρίνεται στις ακόλουθες τοπικές (τομεακές) στρατηγικές:

- **Τοπική στρατηγική για τον τουρισμό (ΤΣ1)**

Η τοπική στρατηγική για τον τουρισμό στηρίζεται στη Θεματική Κατεύθυνση 1 (ΘΚ1) και στους Στόχους 1, 4 & 5 (Σ1, Σ4 & Σ5).

Η περιοχή της ορεινής Ναυπακτίας αποτελεί αναγνωρίσιμο τουριστικό προορισμό, με τις ιδιωτικές τουριστικές υποδομές να ικανοποιούν την υφιστάμενη ζήτηση, ποιοτικά και ποσοτικά, αλλά να αυξάνονται συνεχώς οι απαιτήσεις για υποδομές ειδικών μορφών τουρισμού. Στην περιοχή αναπτύσσονται δραστηριότητες πεζοπορίας, ορειβασίας, ορεινής ποδηλασίας, αλεξίπτωτου πлагιάς κλπ, με τις σχετικές δημόσιες υποδομές (π.χ. μονοπάτια) να υστερούν και να μην καλύπτουν τις απαιτήσεις των επισκεπτών. Στις ελλείψεις, που παρουσιάζουν οι σχετικές δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβάνονται η ασφαλής σήμανση, η έλλειψη πινακίδων περιβαλλοντικής ενημέρωσης για την χλωρίδα και την πανίδα, η έλλειψη πινακίδων πολιτιστικής ενημέρωσης για την πολιτιστική κληρονομιά (π.χ. πέτρινα γεφύρια, αρχαιολογικοί χώροι, ιστορία μονοπατιών) και η απόδοση της όποιας υφιστάμενης σήμανσης στην αγγλική γλώσσα, για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών από το εξωτερικό. Στο τμήμα αυτό της περιοχής παρέμβασης, το πρώτο μέλημα της τοπικής στρατηγικής είναι η **δημιουργία δημοσίων υποδομών για ειδικές μορφές τουρισμού**, για την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος, την **υποστήριξη της υφιστάμενης τουριστικής επιχειρηματικότητας** και την αύξηση της επισκεψιμότητας, για την **προσέλκυση επιπλέον ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων**. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η **δημιουργία πεζοπορικών, ορειβατικών και ποδηλατικών διαδρομών, καθώς και η διαμόρφωση πίστας αλεξίπτωτου πлагιάς, χωρίς να αποκλείονται οι ιδιωτικές επενδύσεις**. Τα κύρια γεωγραφικά σημεία – στόχοι είναι η Άνω Χώρα, η ευρύτερη περιοχή της τεχνητής (ταμιευτήρας) λίμνης Ευήνου και η περιοχή της Λουτροπηγής Στάχτης.

Συνεχίζοντας προς την πόλη της Ναυπάκτου και την κοντινή σε αυτή περιοχή, ο τουρισμός εξακολουθεί να αποτελεί τον βασικό πυλώνα ανάπτυξης, με κύριες δραστηριότητες τις ειδικές μορφές τουρισμού (canoe-kayak, rafting κλπ στην Βλαχομάνδρα, kitesurf και καταδύσεις στην Ναύπακτο), την επισκεψιμότητα πολιτισμικών χώρων (π.χ. Κάστρο Ναυπάκτου, Κάστρο Αντιρρίου, Αρχαίο Θέατρο Μακύνειας) και την επισκεψιμότητα των παραλιών. Οι υπάρχουσες τουριστικές υποδομές ικανοποιούν κατά κανόνα, ποσοτικά, την υφιστάμενη ζήτηση, αλλά απαιτείται ποιοτική αναβάθμισή τους, η οποία θα επιτευχθεί, είτε με τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων, είτε με την κατασκευή νέων ποιοτικότερων τουριστικών μονάδων. Παράλληλα, απαιτείται βελτίωση των υφιστάμενων υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού και δημιουργία πολιτιστικών υποδομών αναμενόμενης υψηλής επισκεψιμότητας, με έμφαση στην ονομασία LEPANTO, η οποία τυγχάνει διεθνούς αναγνωρισιμότητας. Επιπλέον, η ολοκλήρωση του θεσμικού πλαισίου για τον αλιευτικό τουρισμό παρέχει την ευκαιρία ενσωμάτωσης μιας νέας τουριστικής υπηρεσίας στο τουριστικό προϊόν της περιοχής. Στο τμήμα αυτό της περιοχής παρέμβασης, η τοπική στρατηγική στοχεύει στη **βελτίωση των υφιστάμενων και δημιουργία νέων υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού** (π.χ. kitesurf, ποδηλατικές και πεζοπορικές διαδρομές), σε **παρεμβάσεις αναμενόμενης υψηλής επισκεψιμότητας στον τομέα του πολιτισμού** (π.χ. εικονική αναπαράσταση Ναυμαχίας Ναυπάκτου, πολιτιστικό μονοπάτι Ναυπάκτου), **στον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων τουριστικών μονάδων, στη δημιουργία νέων ποιοτικότερων τουριστικών μονάδων και στην ανάπτυξη επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της δραστηριότητας του αλιευτικού τουρισμού**. Τα κύρια γεωγραφικά σημεία – στόχοι είναι η πόλη της Ναυπάκτου και η περιοχή της Βλαχομάνδρας.

Κινούμενοι προς την περιοχή της δημοτικής ενότητας Χάλκειας και μπαίνοντας στο Εθνικό Πάρκο, η τουριστική δραστηριότητα εξασθενεί, παρότι η περιοχή διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα (πολύ μικρή απόσταση μεταξύ θάλασσας και βουνού, παραλίες, αξιοποιήσιμη πολιτιστική κληρονομιά - π.χ. το όρος Βαράσσοβα χαρακτηρίζεται ως το Άγιο Όρος της Αιτωλίας - αναρριχητικό πεδίο κλπ). Για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα στην περιοχή επιβάλλεται η ανάληψη πρωτοβουλιών τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Από την πλευρά του δημοσίου τομέα, πρέπει να βελτιωθούν οι συνθήκες στην **πίστα αναρρίχησης**, η οποία παρ' όλες τις ελλείψεις παρουσιάζει υψηλή επισκεψιμότητα και να διαμορφωθούν **πεζοπορικές, ορειβατικές και ποδηλατικές διαδρομές στο όρος Βαράσσοβα**, το οποίο αποτελεί τμήμα του Εθνικού Πάρκου, για την ανάδειξη της περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας της περιοχής και την αύξηση της επισκεψιμότητας. Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική, για το συγκεκριμένο τμήμα της περιοχής

παρέμβασης, στοχεύει στη **βελτίωση των υφιστάμενων και στη δημιουργία νέων υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού** και στην **ενίσχυση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, για τη δημιουργία και τον εκσυγχρονισμό τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών**. Τα κύρια γεωγραφικά σημεία – στόχοι είναι η περιοχή της πίστας αναρρίχησης (Κρυονέρι) και το όρος Βαράσοβα.

Μπαίνοντας στην καρδιά του Εθνικού Πάρκου, τον Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου, και φτάνοντας έως την Τ.Κ. Αστακού, συναντάμε μια κατάσταση, η οποία είναι σχεδόν ίδια με αυτή της δημοτικής ενότητας Χάλκειας. Η περιοχή, που διαθέτει τεράστιες δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού τομέα (βουνό, θάλασσα, λιμνοθάλασσες, περιοχή Natura, περιοχή Ramsar, δυναμικότατο πρωτογενή τομέα με έντονη αγροτική και αλιευτική δραστηριότητα, σπουδαία πολιτιστική κληρονομιά, λιμενικές υποδομές), οι οποίες δεν έχουν αξιοποιηθεί κατάλληλα. Είναι χαρακτηριστικό ότι στην περιοχή λειτουργούν μόνο οκτώ τουριστικές μονάδες, παρότι πλήθος κόσμου επισκέπτεται την περιοχή για ειδικές μορφές τουρισμού, με προεξέχουσα την παρατήρηση πουλιών (bird watching). Η ζήτηση για ειδικές μορφές τουρισμού αυξάνεται ραγδαία, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι τα τελευταία χρόνια την περιοχή επισκέπτονται εθνικές ομάδες για kayak ήρεμων νερών στην λιμνοθάλασσα και επισκέπτες από το εξωτερικό για kitesurf και windsurfing. Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική επιδιώκει, στο συγκεκριμένο τμήμα της περιοχής παρέμβασης, τη **δημιουργία υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού** (π.χ. παρατηρητήρια πουλιών, πεζοπορικές, ορειβατικές και ποδηλατικές διαδρομές, ναυταθλητικό κέντρο), **την δημιουργία κέντρου τουριστικής πληροφόρησης, τη διαμόρφωση χώρων καταφυγίου τουριστικών σκαφών, την ανάπτυξη του αλιευτικού τουρισμού, τη δημιουργία και τον εκσυγχρονισμό τουριστικών υποδομών και την ανάπτυξη επιχειρήσεων παροχής τουριστικών υπηρεσιών**. Τα κύρια γεωγραφικά σημεία – στόχοι είναι η πόλη του Μεσολογγίου, η ευρύτερη περιοχή της Λιμνοθάλασσας και ο Αστακός.

Επιπλέον, η τοπική στρατηγική περιλαμβάνει την **προστασία των δασών από πυρκαγιές**, καθότι τα δάση αποτελούν βασικό τοπικό πόρο για την ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού (σ.σ. ειδικά στις περιοχές των Δήμων Ναυπακτίας και Ι.Π. Μεσολογγίου). Επομένως, η προστασία τους συνεισφέρει στην ενίσχυση της τοπικής στρατηγικής για τον τουρισμό.

Από τα προαναφερόμενα είναι προφανές ότι η κύρια επιλογή της τοπικής στρατηγικής για την ανάπτυξη του τουρισμού είναι **η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα**. Η κύρια επιλογή ενισχύεται σημαντικότερα από την υφιστάμενη προετοιμασία των ΟΤΑ της περιοχής, για την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού. Ειδικότερα, οι ΟΤΑ της περιοχής έχουν ωριμάσει σχετικά έργα (π.χ. πεζοπορικές, ορειβατικές, ποδηλατικές διαδρομές, εικονική αναπαράσταση Ναυμαχίας Ναυπάκτου, κέντρο τουριστικής πληροφόρησης Μεσολογγίου, βελτίωση πίστας αναρρίχησης, διαμόρφωση πίστας αλεξίπτωτου πλαγιάς, κατασκευή υπερυψωμένων θέσεων για bird-watching). Επιπλέον, στο πλαίσιο της τοπικής στρατηγικής συμπεριλαμβάνονται:

- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων, μέσω της μείωσης του ενεργειακού κόστους, προωθώντας τη **χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση, καθώς και η εφαρμογή συστημάτων ελέγχου και διαχείρισης ενέργειας**. Με τον τρόπο αυτό, αφενός επιτυγχάνεται μείωση του κόστους λειτουργίας των τουριστικών μονάδων, αφετέρου βελτιώνεται η φιλικότητά τους προς το περιβάλλον, γεγονός που βελτιώνει την εικόνα που διαμορφώνει η ειδική τουριστική ομάδα των συμμετεχόντων σε ειδικές μορφές τουρισμού, για τις ίδιες τις μονάδες και την περιοχή γενικότερα
- η **δημιουργία και ο εκσυγχρονισμός camping και κατασκηνώσεων** (συμπληρωματικά στις λοιπές τουριστικές υποδομές), για τη μέγιστη δυνατή κάλυψη των προτιμήσεων των φυσιολατρών επισκεπτών και την προσέλκυση νεαρότερων ηλικιών. Οι επισκέπτες που έρχονται στην περιοχή για αναρρίχηση, canoe-kayak, kitesurf, bird-watching και λοιπές ειδικές μορφές τουρισμού προτιμούν εναλλακτικούς τρόπους διανυκτέρευσης, όπως camping και μικρές αγροτουριστικές μονάδες, ενώ οι κατασκηνώσεις προσελκύουν νεαρότερης ηλικίας επισκέπτες (π.χ. μαθητές)
- η προώθηση επενδύσεων για την **ανάπτυξη υποδομών ιαματικού τουρισμού**, ώστε να αξιοποιηθούν οι σχετικές δυνατότητες της περιοχής (λουτροθεραπεία, πυλοθεραπεία) και να

οργανωθεί αποτελεσματικότερα ένα κομμάτι του τουριστικού προϊόντος, που δύναται να ενισχύσει έντονα την τοπική οικονομία

- η δημιουργία υποδομών που χρησιμοποιούν **συστήματα εξοικονόμησης νερού και διαχείρισης απορριμμάτων**
- η **πιστοποίηση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών**, με την εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, ώστε να δίνονται στον επισκέπτη τα απαιτούμενα εχέγγυα, για την επιλογή της περιοχής ως τουριστικό προορισμό
- η **ανάδειξη και αξιοποίηση της τοπικής γαστρονομίας και των τοπικών προϊόντων**, με τη χρήση παραδοσιακών συνταγών (αξιοποιώντας το σχετικό έντυπο που έχει εκδώσει η Αιτωλική Αναπτυξιακή) και τοπικών προϊόντων (με έμφαση στα προϊόντα ΠΟΠ και στα βιολογικά προϊόντα) από τις τουριστικές μονάδες, στα προσφερόμενα γεύματα
- η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου, με τις τουριστικές μονάδες να διαθέτουν **ιστοσελίδα προβολής** (σ.σ. τουλάχιστον στην ελληνική και αγγλική γλώσσα) και **δωρεάν wi-fi** στους επισκέπτες, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην **ανάπτυξη εφαρμογών ηλεκτρονικών κρατήσεων, παρουσίασης της πολιτιστικής και περιβαλλοντικής κληρονομιάς της περιοχής και ανάδειξης των δραστηριοτήτων ειδικών μορφών τουρισμού** (π.χ. εφαρμογές για υπολογιστές, κινητά ή tablets με χαρτογράφηση διαδρομών τουριστικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος), που συντελούνται στην περιοχή
- η **δικτύωση των επιχειρήσεων του τουριστικού τομέα** με αντίστοιχες επιχειρήσεις από άλλες περιοχές, για την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και την προώθηση της συνεργασίας τους
- η **δημιουργία και διατήρηση θέσεων εργασίας** αποτελεί βασική επιδίωξη του τοπικού προγράμματος και φυσικά της τοπικής στρατηγικής για τον τουρισμό. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η συντήρηση υφιστάμενων, μέσω των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, που θα πραγματοποιηθούν, αλλά και από τη συνολική αναβάθμιση του τοπικού τουριστικού προϊόντος, στο πλαίσιο της συμπληρωματικότητας των παρεμβάσεων του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα
- η **εξωστρέφεια του τοπικού τουριστικού προϊόντος** θα επιτευχθεί με τη δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού, που καλύπτουν τις ανάγκες των τουριστών από το εξωτερικό (π.χ. σήμανση στην αγγλική γλώσσα), με την αποτελεσματική και αποδοτική χρήση του διαδικτύου από τις τουριστικές επιχειρήσεις και με την διασφάλιση ότι το προσωπικό των τουριστικών επιχειρήσεων δύναται να καλύψει τις ανάγκες επικοινωνίας των επισκεπτών από το εξωτερικό (π.χ. επικοινωνία στην αγγλική γλώσσα)
- η **διευκόλυνση των επισκεπτών για συμμετοχή σε ειδικές μορφές τουρισμού, από τις τουριστικές μονάδες**, οι οποίες θα διαθέτουν στους επισκέπτες τους σχετικό εξοπλισμό (π.χ. mountain bike). Με τον τρόπο αυτό, βελτιώνεται η ελκυστικότητα της περιοχής και διευκολύνεται ο επισκέπτης να επιλέξει την περιοχή για τουριστικό του προορισμό
- η **ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών, σύμφωνα με τα αρχιτεκτονικά και περιβαλλοντικά στοιχεία της περιοχής**, ώστε η εκάστοτε τουριστική μονάδα να συνδέεται άρρηκτα με τον ευρύτερο χώρο εγκατάστασής της, αναδεικνύοντας την τοπική αρχιτεκτονική και σεβόμενη το φυσικό περιβάλλον.

▪ **Τοπική στρατηγική για την μεταποίηση/τυποποίηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής (ΤΣ2)**

Η τοπική στρατηγική για την μεταποίηση/τυποποίηση προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής στηρίζεται στη Θεματική Κατεύθυνση 2 (ΘΚ2) και στους Στόχους 2, 4 και 5 (Σ2, Σ4 & Σ5), ενώ επηρεάζεται και από τη ΘΚ1, εντάσσοντας τις μεταποιητικές μονάδες στο τοπικό τουριστικό προϊόν.

Η περιοχή διαθέτει δυναμικό πρωτογενή τομέα, όπου απασχολείται το 23,2% των απασχολούμενων της περιοχής και το 40% των απασχολούμενων της ενδοχώρας της περιοχής (εκτός των αστικών κέντρων Ναυπάκτου και Ι.Π. Μεσολογγίου). Στις ορεινές περιοχές αναπτύσσεται κυρίως η κτηνοτροφία, με κύρια παραγόμενα προϊόντα το κρέας και το γάλα. Στις πεδινές περιοχές αναπτύσσεται κυρίως η γεωργία, με κύρια παραγόμενα προϊόντα το λάδι, τις βρώσιμες ελιές, τα εσπεριδοειδή, το καλαμπόκι και το βαμβάκι.

Επιπλέον, η περιοχή διαθέτει εξέχουσα θέση στην εφαρμογή βιολογικών πρακτικών καλλιέργειας και εκτροφής, με την δραστηριοποίηση 492 βιοκαλλιεργητών και 408 βιοκτηνοτρόφων. Τα κύρια προϊόντα βιολογικής καλλιέργειας ή εκτροφής είναι η μηδική και λοιπές ζωτροφές, τα δημητριακά, η ελαιοκαλλιέργεια (για ελαιοποίηση και βρώσιμες), τα εσπεριδοειδή, διάφορα λαχανικά, το κρέας, το γάλα, η φέτα, το μέλι και τα αυγά. Η αλιεία είναι ιδιαίτερα δυναμική στον Δήμο Ι.Π. Μεσολογγίου και στην Τ.Κ. Αστακού, όπου εκτός της παράκτιας αλιείας αναπτύσσεται σημαντική δραστηριότητα και στον τομέα των φυσικών ιχθυοτροφείων (διβάρια). Στην περιοχή παρέμβασης απασχολείται το 65% των απασχολούμενων στην αλιεία στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας, ενώ τα κύρια αλιεύματα είναι το χέλι, η βελάντσα, η βούρια, ο κέφαλος, το λαβράκι, η τσιπούρα, η κουτσομούρα, το μύξινάρι, ο σπάρος, ο σαργός, ο βακαλάος, το παλαμίδι, η γόπα, το μπαρμπούνι, η σκορπίνα, ο γαύρος και η σαρδέλα. Επίσης, ιδιαίτερο αλιευτικό προϊόν αποτελεί το αυγοτάραχο, το οποίο έχει χαρακτηριστεί και ως προϊόν ΠΟΠ (ΠΟΠ αυγοτάραχο Μεσολογγίου). Η ιχθυοκαλλιέργεια αναπτύσσεται κυρίως στην ΤΚ Αστακού, καλύπτοντας το 25% της εθνικής παραγωγής και το 12,5% της ευρωπαϊκής παραγωγής τσιπούρας και λαβρακίου.

Παρότι η ενασχόληση του τοπικού πληθυσμού με τον πρωτογενή τομέα είναι διαχρονική και έντονη, εντούτοις παρουσιάζεται σημαντικότερο πρόβλημα στην μεταποίηση/τυποποίηση των παραγόμενων προϊόντων εντός της περιοχής παρέμβασης και κατ' επέκταση δυσκολία διάθεσής τους στην αγορά και μείωση της εμπορικής τους αξίας. Ενδεικτικά αναφέρονται τα κάτωθι:

- η επιτραπέζια ελιά μεταποιείται στην περιοχή σε ποσοστό 25%
- το παραγόμενο ελαιόλαδο μεταποιείται στην περιοχή σε ποσοστό 10%
- τα εσπεριδοειδή μεταποιούνται στην περιοχή σε ποσοστό 30%
- το γάλα μεταποιείται στην περιοχή σε ποσοστό 30%
- τα βιολογικά παραγόμενα κτηνοτροφικά προϊόντα (κρέας, γάλα, τυρί κλπ) δεν συσκευάζονται και δεν τυποποιούνται στην περιοχή
- τα βιολογικά παραγόμενα γεωργικά προϊόντα σε μικρό ποσοστό συσκευάζονται στην περιοχή και όχι όλα τα είδη
- παρουσιάζεται σημαντικό πρόβλημα στη διάθεση του ΠΟΠ αυγοτάραχου Μεσολογγίου στην αγορά
- στην περιοχή λειτουργούν μόλις τρεις (3) μεταποιητικές μονάδες αλιευτικών προϊόντων, οι οποίες δεν καλύπτουν τις ανάγκες

Η υφιστάμενη μεταποιητική δραστηριότητα ασκείται κύρια στα αστικά κέντρα (Ι.Π. Μεσολογγίου, Ναύπακτος) και στις γεινιάζουσες σε αυτά τοπικές κοινότητες, καθώς και σε δυναμικές τοπικές κοινότητες, όπως ο Γαλατάς, το Νεοχώρι, η Κατοχή και ο Αστακός, όπου παρουσιάζονται συγκριτικά πλεονεκτήματα (κρίσιμη πληθυσμιακή μάζα και παραγωγή, εύκολη πρόσβαση σε οδικούς άξονες, εύκολη πρόσβαση σε λιμενικές υποδομές, εύκολη πρόσβαση σε λοιπές απαιτούμενες υπηρεσίες και προϊόντα για τη λειτουργία της εκάστοτε μεταποιητικής μονάδας). Οι προαναφερόμενες περιοχές, μαζί με την ορεινή Ναυπακτία, αποτελούν γεωγραφικά σημεία – στόχος της ΤΣ2.

Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική για την μεταποίηση/τυποποίηση των προϊόντων πρωτογενούς παραγωγής επιδιώκει την **αύξηση του βαθμού μεταποίησης/τυποποίησης των τοπικών προϊόντων εντός της περιοχής παρέμβασης και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων α' και β' μεταποίησης**. Η τοπική στρατηγική ενισχύεται σημαντικά από την **επίλυση του προβλήματος με το εθνικό οδικό δίκτυο**, στο άμεσο προσεχές μέλλον, καθώς η ολοκλήρωση της κατασκευής της Ιόνιας & Ολυμπίας οδού διευκολύνει σημαντικά η μεταφορά των προϊόντων, προς τα μεγάλα αστικά κέντρα και προς το εξωτερικό, με παράλληλη μείωση του κόστους και του χρόνου μεταφοράς, γεγονός που βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα των μεταποιητικών μονάδων της περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική προωθεί την **χρηματοδότηση επενδύσεων για τη δημιουργία/εκσυγχρονισμό μεταποιητικών μονάδων α' και β' μεταποίησης τοπικών προϊόντων**, δίνοντας έμφαση:

- ✓ στη μεταποίηση/τυποποίηση των βασικών τοπικών αγροτικών προϊόντων, (ελιές, ελαιόλαδο, εσπεριδοειδή, αλιευτικά προϊόντα κλπ)

- ✓ στη **δημιουργία μεταποιητικών μονάδων από αγροτικούς ή αλιευτικούς συνεταιρισμούς και ομάδες παραγωγών**, ώστε να αξιοποιηθεί συλλογικά και σε υψηλό ποσοστό η αγροτική ή αλιευτική παραγωγή της εκάστοτε μικροπεριοχής (π.χ. τοπικής κοινότητας) και παράλληλα να εξασφαλιστεί η διάθεση υψηλών ποσοτήτων στην αγορά, καλύπτοντας τις σχετικές ανάγκες των συνεργαζόμενων με την εκάστοτε μεταποιητική μονάδα
- ✓ στην **μεταποίηση/τυποποίηση των προϊόντων, που προέρχονται από βιολογική παραγωγή ή εκτροφή, καθώς και στην μεταποίηση/τυποποίηση προϊόντων ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ)**, ώστε να ενισχυθεί η διάθεση στην αγορά προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας
- ✓ στη **δημιουργία μεταποιητικών μονάδων σε ορεινές περιοχές**, για την αξιοποίηση κύρια των κτηνοτροφικών προϊόντων και την αύξηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στις ορεινές τοπικές κοινότητες

Επιπλέον, η τοπική στρατηγική επιδιώκει την **ενσωμάτωση καινοτομιών** στον κλάδο της μεταποίησης/τυποποίησης τοπικών προϊόντων, προωθώντας τη χρηματοδότηση καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων. Η ενσωμάτωση καινοτομιών ενισχύεται από την ύπαρξη τριτοβάθμιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και ερευνητικών φορέων, στην ευρύτερη περιοχή, γεγονός που διευκολύνει τη συνεργασία των ιδρυμάτων και των φορέων με τις μεταποιητικές επιχειρήσεις της περιοχής. Παράλληλα, προωθείται η **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας** των επιχειρήσεων α' και β' μεταποίησης, με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας απορριμμάτων – αποβλήτων για παραγωγή ενέργειας, με σκοπό τη μείωση του ενεργειακού κόστους λειτουργίας και τη βελτίωση της φιλικότητας των μεταποιητικών μονάδων, προς το περιβάλλον, καθώς και η **υλοποίηση παρεμβάσεων για την διαχείριση των απορριμμάτων και των αποβλήτων των μεταποιητικών μονάδων**, ώστε να περιορισθούν οι ποινές, που επιβάλλονται και επιδρούν αρνητικά στη λειτουργία των μεταποιητικών μονάδων και να διασφαλιστεί η αρμονική συνύπαρξη επιχειρηματικής δραστηριότητας και φυσικού περιβάλλοντος.

Επιπρόσθετα, στο πλαίσιο της τοπικής στρατηγικής συμπεριλαμβάνονται:

- η **εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας**, για την πιστοποίηση της διαδικασίας και των διαθέσιμων προϊόντων, ώστε το τελικό προϊόν να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των καταναλωτών και να μπορεί να εισέλθει σε δυναμικές αγορές του εξωτερικού. Επιπλέον, επιδιώκεται η πιστοποίηση των μεταποιητικών μονάδων ως προς τη φιλικότητά τους στο περιβάλλον
- η **εφαρμογή συστημάτων ανακύκλωσης νερού**, για την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μεταποιητικών μονάδων, αφενός μέσω της μείωσης του σχετικού κόστους λειτουργίας και αφετέρου μέσω της διευκόλυνσης πιστοποίησής τους ως προς την φιλικότητά τους στο περιβάλλον
- η **αξιοποίηση τοπικών πόρων για παραγωγή ενέργειας για ίδια κατανάλωση**. Η καλλιέργεια και επεξεργασία της ελιάς προσφέρει ως υποπροϊόν τον πυρήνα της ελιάς, ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί για παραγωγή ενέργειας. Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική επιδιώκει την αξιοποίηση του παραγόμενου προϊόντος για την παραγωγή ενέργειας για ίδια κατανάλωση και την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μεταποιητικών μονάδων, μέσω της μείωσης του ενεργειακού κόστους λειτουργίας
- η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου, με τις μεταποιητικές μονάδες να διαθέτουν **ιστοσελίδα προβολής** (σ.σ. τουλάχιστον στην ελληνική και αγγλική γλώσσα), ενώ έμφαση θα δοθεί στην **ανάπτυξη εφαρμογών ηλεκτρονικών παραγγελιών** από τους πελάτες και στην **ηλεκτρονική-διαδικτυακή παρακολούθηση της διαδικασίας παραγωγής και των μεταφορικών μέσων της μονάδας**
- η **δικτύωση και συνεργασία των μεταποιητικών μονάδων** μεταξύ τους, για τη διαμόρφωση νέων προϊόντων και την κάλυψη αναγκών, αλλά και με επιχειρήσεις και φορείς άλλων τομέων και ιδιαίτερα με επιστημονικούς φορείς για την ενσωμάτωση καινοτομιών και με τον τουριστικό τομέα, για την ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας και των τοπικών προϊόντων

- η **δυνατότητα επισκεψιμότητας των μεταποιητικών μονάδων**, ιδιαίτερα από μαθητές και φοιτητές, στο πλαίσιο εκπαιδευτικών εκδρομών, για την παρακολούθηση της παραγωγικής διαδικασίας και των εφαρμοζόμενων πρακτικών περιβαλλοντικής προστασίας (π.χ. εξοικονόμηση ενέργειας, ανακύκλωση νερού, διαχείριση απορριμμάτων και αποβλήτων)
- η **δημιουργία νέων θέσεων εργασίας** αποτελεί βασική επιδίωξη του τοπικού προγράμματος και φυσικά της τοπικής στρατηγικής για την μεταποίηση/τυποποίηση. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μέσω των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, που θα πραγματοποιηθούν, αλλά και στον πρωτογενή τομέα, μέσω της αύξησης του βαθμού μεταποίησης/τυποποίησης στην περιοχή και διάθεσης στην αγορά των τοπικών προϊόντων

▪ **Τοπική στρατηγική για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας (ΤΣ3)**

Η τοπική στρατηγική για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στηρίζεται στη Θεματική Κατεύθυνση 3 (ΘΚ3) και στους Στόχους 3, 4, 5 & 6 (Σ3, Σ4, Σ5 & Σ6).

Στην περιοχή παρέμβασης δραστηριοποιείται σημαντικός αριθμός βιοτεχνικών και εμπορικών επιχειρήσεων, κυρίως στο πεδινό τμήμα, ενώ στο ορεινό τμήμα η επιχειρηματική δραστηριότητα είναι γενικά περιορισμένη, με τον τουρισμό να διαθέτει τα σκήπτρα της επιχειρηματικότητας. Παράλληλα, η περιοχή διαθέτει προϊόντα εξόρυξης (π.χ. γύψος, αλάτι), η αξιοποίηση των οποίων συνεισφέρει στην ολιστική τοπική ανάπτυξη, ενώ είναι δεδομένο ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν επιχειρήσεις παραγωγής/πώλησης προϊόντων ή παροχής υπηρεσιών, που θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά στον πρωτογενή τομέα, συμβάλλοντας στη διευκόλυνση της ασκούμενης διαδικασίας και στην περεταίρω ανάπτυξή του, αναπτύσσοντας τη b2b επιχειρηματική συναλλαγή. Επιπλέον, η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και η συμμετοχή των ευπαθών κοινωνικά ομάδων στην αγορά εργασίας, αποτελεί ζητούμενο για την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική, καθώς και η ανάπτυξη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, που συνδέονται με τις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες, συνήθειες και ανάγκες.

Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, επιδιώκει την **ενίσχυση του κλάδου της βιοτεχνίας**, κύρια για την επεξεργασία, συσκευασία και διάθεση στην αγορά τοπικών προϊόντων (πέτρα, ξύλο, γύψος, αλάτι κλπ), αλλά και γενικότερα για την παραγωγή προϊόντων (π.χ. ένδυσης, καλαθοποιίας, κλωστοϋφαντουργίας, παραγωγή σαπουνιών, κεραμικών, επίπλων, κοσμημάτων, παιχνιδιών), με έμφαση στην προέλευση της πρώτης ύλης από την περιοχή παρέμβασης. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην **παραγωγή βιολογικών λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών ουσιών**, καθώς και στην **παραγωγή βελτιωμένου τύπου ιχθυοφραγμών και μηχανολογικού εξοπλισμού**, με προδιαγραφές προσαρμοσμένες στις ανάγκες και τις ειδικές απαιτήσεις των διβαριών της λιμνοθάλασσας, για την υποστήριξη του πρωτογενή τομέα στην παραγωγή προϊόντων υψηλής διατροφικής αξίας. Επίσης, έμφαση δίνεται στην **παραγωγή προϊόντων, που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία τουριστικών επιχειρήσεων** (π.χ. στρώματα, σεντόνια, κρεβάτια, είδη υγιεινής).

Οι βιοτεχνικές μονάδες συνδέονται με τον πρωτογενή τομέα για την προμήθεια πρώτης ύλης, επομένως είναι απαραίτητη η ενίσχυση του πρωτογενή τομέα και πέραν της αύξησης του βαθμού μεταποίησης των τοπικών προϊόντων, που προωθείται μέσω της ΤΣ2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΤΣ3 προωθεί τη **λειτουργία επιχειρήσεων, που παράγουν/πωλούν προϊόντα ή παρέχουν υπηρεσίες, για την υποστήριξη του πρωτογενή τομέα** (π.χ. επισκευές/κατασκευές αλιευτικών και αγροτικών εργαλείων, διχτύων και λοιπού εξοπλισμού, μικρά ναυπηγεία, αγροτικά μηχανήματα και εργαλεία, επιστημονική υποστήριξη στο πλαίσιο της διαδικασίας αγροτικής παραγωγής ή αλίευσης, σημεία πώλησης αγροτικών προϊόντων ή/και αλιευμάτων, υπηρεσίες γεωτεχνικών και κτηνιάτρων). Έμφαση θα δοθεί στην ανάπτυξη συναφών δραστηριοτήτων **για την υποστήριξη της κτηνοτροφίας, της αλιείας και την εφαρμογή βιολογικών πρακτικών καλλιέργειας και εκτροφής**. Παράλληλα, προωθούνται **δημόσιες παρεμβάσεις για την αύξηση των αλιευτικών αποθεμάτων** (υποθαλάσσια πάρκα) **και για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας των αλιέων** (αλιευτικό καταφύγιο), ώστε να ενισχυθεί ο τομέας της αλιείας και να συμβάλει εντονότερα στην τοπική ανάπτυξη και την τοπική οικονομία.

Η τουριστική επιχειρηματική δραστηριότητα στις ορεινές κοινότητες της περιοχής παρέμβασης παρέχει τη δυνατότητα συμπληρωματικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών, οι οποίοι μετακινούνται στον ορεινό όγκο για να απολαύσουν ομορφιές του φυσικού περιβάλλοντος, στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς, τον παραδοσιακό τρόπο ζωής των κατοίκων και να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες ειδικών μορφών τουρισμού. Συμπληρωματικά, λοιπόν, στην ΤΣ1, που προωθεί επενδύσεις στον τουρισμό, η ΤΣ3 προωθεί την **ανάπτυξη εμπορικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων** (π.χ. παντοπωλεία, είδη δώρων) **σε ορεινές κοινότητες**, ώστε ο τοπικός πληθυσμός να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που παρέχει η τουριστική κίνηση, δημιουργώντας συμπληρωματικό εισόδημα, να ενισχυθεί η πιθανότητα συγκράτησης νέων στις ορεινές τοπικές κοινότητες και να ενισχυθεί το τουριστικό προϊόν της περιοχής, μέσω της εξυπηρέτησης των αναγκών των επισκεπτών, πλησίον των χώρων όπου κινούνται και διαμένουν. Παράλληλα, οι εμπορικές επιχειρήσεις θα εξυπηρετήσουν και τις ανάγκες των κατοίκων, οι οποίοι κατά κύριο λόγο είναι ηλικιωμένοι και στις περισσότερες περιπτώσεις προμηθεύονται είδη πρώτης ανάγκης από τα αστικά κέντρα της περιοχής.

Επιπρόσθετα, η ΤΣ3 αποσκοπεί στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στη συμμετοχή των ευπαθών κοινωνικά ομάδων στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, προωθείται η άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας από μέλη ευπαθών κοινωνικά ομάδων (άτομα με αναπηρία, μακροχρόνια άνεργοι, POMA) και νέους/νέες έως 40 ετών. Επίσης, επιδιώκεται η **κοινωνική ενσωμάτωση των POMA** και ιδιαίτερα των νέων, μέσω της υλοποίησης σχετικού διατοπικού σχεδίου συνεργασίας. Όσον αφορά την επιχειρηματικότητα των ευπαθών κοινωνικά ομάδων έμφαση δίνεται στην **ανάληψη πρωτοβουλιών κοινωνικής επιχειρηματικότητας**, μέσω Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.), ώστε μέσα από τη συλλογικότητα να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες και να καθίσταται εφικτή η υποστήριξη από άτομα, που δεν ανήκουν στις ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και από φορείς, όπως προβλέπει η κείμενη νομοθεσία για την κοινωνική επιχειρηματικότητα. Παράλληλα, η ΤΣ3 επιδιώκει **την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε δραστηριότητες που συνδέονται με τις σύγχρονες κοινωνικές συνθήκες, συνήθειες και ανάγκες**. Ενδεικτικές, τέτοιες, επιχειρηματικές δραστηριότητες είναι η λειτουργία γηροκομείων, που συνδέεται με τη γήρανση του πληθυσμού, η λειτουργία κέντρων αδυνατίσματος και γυμναστηρίων, που συνδέεται με την αυξανόμενη τάση του πληθυσμού για λήψη παροχής υπηρεσιών φροντίδας του σώματος και η λειτουργία ΚΕΚ, που συνδέεται με τη σύγχρονη ανάγκη για την εξειδίκευση των γνώσεων και την απόκτηση δεξιοτήτων.

Επιπλέον, στο πλαίσιο της στρατηγικής συμπεριλαμβάνονται:

- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η εφαρμογή καινοτομιών από τις βιοτεχνικές μονάδες, μέσω της μείωσης του ενεργειακού κόστους, με τη **χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για ίδια κατανάλωση**. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται μείωση του κόστους λειτουργίας και βελτιώνεται η φιλικότητα των βιοτεχνικών μονάδων απέναντι στο περιβάλλον. Επίσης, προωθείται η **εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης των απορριμμάτων και αποβλήτων**, καθώς και η **εφαρμογή καινοτομιών στη διαδικασία παραγωγής**
- η **εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας**, για την πιστοποίηση της διαδικασίας και των διαθέσιμων προϊόντων, ώστε το τελικό προϊόν να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις των καταναλωτών και να μπορεί να εισέλθει σε δυναμικές αγορές του εξωτερικού. Επιπλέον, επιδιώκεται η πιστοποίηση των βιοτεχνικών μονάδων ως προς τη φιλικότητά τους στο περιβάλλον
- η αξιοποίηση των δυνατοτήτων του διαδικτύου, με τις μονάδες να διαθέτουν **ιστοσελίδα προβολής** και παράλληλα να δίνεται έμφαση (κυρίως στον κλάδο της βιοτεχνίας) στην **ανάπτυξη εφαρμογών ηλεκτρονικών παραγγελιών** από τους πελάτες και στην **ηλεκτρονική-διαδικτυακή παρακολούθηση της διαδικασίας παραγωγής και των μεταφορικών μέσων της μονάδας**.
- η **προώθηση της δικτύωσης και της συνεργασίας των επιχειρήσεων**, μεταξύ τους ή με επιχειρήσεις άλλων τομέων

- η **δημιουργία νέων θέσεων εργασίας** αποτελεί βασική επιδίωξη του τοπικού προγράμματος και φυσικά της τοπικής στρατηγικής, για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκεται η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, μέσω των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα, που θα πραγματοποιηθούν, και ιδιαίτερα στον κλάδο της βιοτεχνίας.

▪ **Τοπική στρατηγική για την βελτίωση της ποιότητας ζωής (ΤΣ4)**

Η τοπική στρατηγική για την βελτίωση της ποιότητας ζωής στηρίζεται στη Θεματική Κατεύθυνση 4 (ΘΚ4) και στο Στόχο 6 (Σ6).

Στην περιοχή παρέμβασης παρατηρούνται σημαντικά προβλήματα σε βασικές υποδομές για τον τοπικό πληθυσμό, όπως σε αθλητικούς χώρους, σε σχολεία, σε κέντρα υγείας, σε αγροτικά ιατρεία και σε λοιπές κοινωνικές υποδομές, κύρια λόγω της αδυναμίας των δήμων και της κεντρικής διοίκησης να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις συντήρησης και βελτίωσή τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και την αύξηση του κόστους διαβίωσης, με κίνδυνο τη μετανάστευση των κατοίκων και ιδιαίτερα των νέων σε άλλες περιοχές. Στο πλαίσιο αυτό, η τοπική στρατηγική για την βελτίωση της ποιότητας ζωής προωθεί τη **δημιουργία νέων ή την βελτίωση υφιστάμενων υποδομών**, οι οποίες συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού.

Η εξέταση του συγκεκριμένου κριτηρίου γίνεται με βάση σχετική βεβαίωση του δικαιούχου στην αίτηση στήριξης, και με όλα όσα έχουν δηλωθεί τόσο στην Αίτηση, όσο και στο Παράρτημά της.

19.2Δ 113: Τα έργα θα πρέπει να είναι σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΠΑΑ 2014 - 2020 σχετικά με το CLLD/Leader

Εάν η προτεινόμενη πράξη εμπίπτει στις Δράσεις της πρόσκλησης, σύμφωνα και με το προηγούμενο κριτήριο, έχει συνάφεια με τις προτεραιότητες του ΠΑΑ 2014-2020 και άρα το συγκεκριμένο κριτήριο εκπληρώνεται.

19.2Δ 114: Τα έργα θα πρέπει να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και να συμβάλλουν στην ανάπτυξη αυτής

Υποβάλλεται σχετική Βεβαίωση με την Αίτηση Στήριξης.

Για έργα των ΟΤΑ επιπλέον ισχύει ότι, η πράξη προβλέπεται στο σχετικό δημοτικό σχεδιασμό (στα επιχειρησιακά προγράμματα Δήμων). Για την εξέταση του κριτηρίου υποβάλλεται από το δυνητικό δικαιούχο σχετικό απόσπασμα του επιχειρησιακού προγράμματος Δήμου. Επίσης, στην περίπτωση που δεν έχει εκπονηθεί επιχειρησιακό πρόγραμμα ή που σε αυτό δεν περιλαμβάνεται η προτεινόμενη πράξη, γίνεται αποδεκτή η υποβολή απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου, με την οποία θα δεσμεύεται για την ένταξη της πράξης στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, όταν αυτό εκπονηθεί / τροποποιηθεί. Η Απόφαση αυτή θα εκδίδεται μετά από εισήγηση της αρμόδιας Υπηρεσίας του δυνητικού δικαιούχου στην οποία θα αναλύεται η σκοπιμότητα της προτεινόμενης πράξης.

19.2Δ 115: Για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις θα πρέπει να τηρείται τουλάχιστον Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν.4412/2016)

Υποβάλλονται «Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης» & Επιπλέον του Φακέλου Δημόσιας Σύμβασης υποβάλλεται και Υ.Δ για την τήρησή του. Για κάθε Δημόσια Σύμβαση να ληφθούν υπόψη τα αναγραφόμενα στο στοιχείο «ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΦΑΚΕΛΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ» του **Παραρτήματος ΙΙ** της Πρόσκλησης.

19.2Δ 130: Η πρόταση είναι σύμφωνη με την περιγραφή, τους όρους και περιορισμούς της προκηρυσσόμενης υποδράσης

Εξετάζεται εάν η πρόταση (Αίτηση Στήριξης, Παράρτημα Αίτησης Στήριξης, Δικαιολογητικά) είναι σύμφωνη με τα περιγραφόμενα που περιλαμβάνονται στον παρόντα Οδηγό (ανάλογα με την σχετιζόμενη εκάστοτε Υποδράση).

19.2Δ 131: Η πρόταση υλοποιείται εντός της περιοχής εφαρμογής της προκηρυσσόμενης υποδράσης του Τοπικού Προγράμματος

Εξετάζεται εάν η πρόταση υλοποιείται εντός της περιοχής παρέμβασης όπως αναφέρεται στον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου (ανάλογα με την σχετιζόμενη εκάστοτε Υποδράση).

19.2Δ 146: Η υποδομή βρίσκεται εντός των ορίων οικισμού

Εξετάζεται εάν η πρόταση υλοποιείται εντός ορίων οικισμών, της περιοχής παρέμβασης, όπως αναφέρεται στον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου (ανάλογα με την σχετιζόμενη εκάστοτε Υποδράση).

19.2Δ 124: Η πρόταση αφορά ολοκληρωμένο και λειτουργικό φυσικό αντικείμενο

Υποβάλλεται σχετική Υπεύθυνη Δήλωση.

Για έργα των ΟΤΑ και των φορέων τους, επιπλέον εξετάζεται ο προϋπολογισμός που θα πρέπει να συνταχθεί με βάση τα τιμολόγια των δημοσίων έργων.

19.2Δ 132: Ο συνολικός προτεινόμενος προϋπολογισμός της πρότασης δεν υπερβαίνει το όριο που καθορίζεται στο ΠΑΑ Ειδικότερα μέγιστος προϋπολογισμός πράξης και επιλέξιμος προϋπολογισμός 600.000,00€ (μη άυλες πράξεις)

Εξετάζεται αν ο συνολικός προϋπολογισμός της πρότασης δεν υπερβαίνει τα όρια όπως αυτά αναγράφονται στο σημείο 4.11 της πρόσκλησης.

ΑΟ2.113: Εξετάζεται αν το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης δεν έχει περαιωθεί μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης στήριξης (Σύμφωνα με τον κανονισμό 1303/2013, άρθρο 65, παρ.6)

Ελέγχεται ότι το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης δεν έχει εκτελεστεί.

19.2Δ 116: Να επαληθεύεται το εύλογο κόστος των υποβληθεισών δαπανών (εκτός των έργων που υλοποιούνται με τιμολόγιο δημοσίων έργων)

Ελέγχεται η εφαρμογή των τιμολογίων των Δημοσίων Έργων. Σε κάθε άλλη περίπτωση εφόσον το μοναδιαίο ανά τεμάχιο κόστος υπερβαίνει σε αξία τα 1.000,00 ευρώ ή τα 5.000,00 ευρώ συνολικού ποσού ανά είδος, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές, ενώ σε περιπτώσεις κάτω των ανωτέρω ορίων τουλάχιστον δύο (2). Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Είναι δυνατό να γίνει δεκτή μία προσφορά η οποία δεν είναι η πλέον συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δικαιούχος να τεκμηριώνει και η ΟΤΔ να αποδέχεται, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

19.2Δ 119: Να διασφαλίζεται ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ή/και χρηματοδοτούνται από άλλα εθνικά ή/και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για το ίδιο φυσικό αντικείμενο

Υποβάλλεται σχετική Βεβαίωση με την Αίτηση Στήριξης.

Εξετάζεται ότι η προτεινόμενη πράξη δεν έχει λάβει ή/και λαμβάνει χρηματοδότηση από άλλα εθνικά ή/και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα αναφορικά με το περιγραφόμενο φυσικό αντικείμενο αυτής.

ΑΟ2.114: Εξετάζεται αν η πράξη δεν περιλαμβάνει τμήμα που έπαυσε η μετεγκαταστάθηκε (Σύμφωνα με τον κανονισμό 1303/2013, άρθρο 71)

Ελέγχεται ότι η πράξη δεν περιλαμβάνει τμήμα που έχει παύσει ή μετεγκατασταθεί εκτός περιοχής Τοπικού Προγράμματος.

19.2Δ 133: Η πρόταση δεν έχει ενταχθεί / οριστικά υπαχθεί σε άλλο πρόγραμμα / καθεστώς της 5ης προγραμματικής περιόδου για το ίδιο φυσικό αντικείμενο

Σε περίπτωση που έχει γίνει υποβολή Πρότασης/Αίτησης υποψηφιότητας για ένταξη σε κάποιο άλλο πρόγραμμα, θα πρέπει να το δηλώσετε σχετικά με **Υπεύθυνη Δήλωση**.

19.2Δ 111: Τα έργα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο

Το κριτήριο πληρείται εφόσον πληρούνται τα κριτήρια : 19.2Δ_139, 19.2Δ_117, 19.2Δ_118, ΑΟ2.118

19.2Δ 139: Εξετάζεται η τήρηση των όρων και των προϋποθέσεων του ΚΑΝ. (ΕΕ)651/2014 εφόσον εφαρμόζεται

Εάν το έργο παράγει έσοδα και εάν μετά τη συμπλήρωση της Λίστας Ελέγχου Ύπαρξης Κρατικής Ενίσχυσης, προκύπτει ότι το έργο αποτελεί Κρατική Ενίσχυση, τότε συμπληρώνεται ο Πίνακας «ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΚΑΘΑΡΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ» (Συνημμένο Προκήρυξης), προκειμένου να προσδιορισθεί το ακριβές ποσοστό επιχορήγησης.

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση που προκύπτει ποσοστό ενίσχυσης μικρότερο του 100%, η αίτηση στήριξης απορρίπτεται.

19.2Δ 117: Να λαμβάνουν υπόψη την αρχή "ο ρυπαίνων πληρώνει" και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης

Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη σέβεται τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, ειδικότερα σε σχέση με τους όρους, περιορισμούς και κατευθύνσεις της αριθμ. 152950/23-10-2015 ΚΥΑ για την έγκριση της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων του ΠΑΑ 2014-2020. Για την αξιολόγηση του κριτηρίου συμπληρώνεται από το δυνητικό δικαιούχο, στο πλαίσιο της τυποποιημένης αίτησης στήριξης, πίνακας συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της ανωτέρω ΚΥΑ.

Σημειώνεται ότι η Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων ή η απαλλαγή από την υποχρέωση (ανάλογα με τη φύση του έργου), θα υποβάλλεται με την αίτηση Στήριξης.

19.2Δ 118: Να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλου, της φυλής ή της εθνοτικής καταγωγής

Εξετάζεται εάν η προτεινόμενη πράξη προασπίζει την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και αποτρέπει κάθε διάκριση λόγω φύλου, φυλής, εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας, πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας, γενετήσιου προσανατολισμού. Η εξέταση του κριτηρίου γίνεται με βάση το φυσικό αντικείμενο της προτεινόμενης πράξης και τα αναφερόμενα στην τυποποιημένη αίτηση στήριξης.

ΑΟ2.118: Εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία

Εξετάζεται πως η προτεινόμενη πράξη εξασφαλίζει την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία. Για το κριτήριο, η θετική απάντηση καλύπτει τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) στην πράξη προβλέπονται όλες οι απαιτήσεις, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, ώστε να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα στα ΑμεΑ, β) Δεν προβλέπονται απαιτήσεις για την εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα ΑμεΑ, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση της πράξης.

Η εξέταση του κριτηρίου γίνεται με βάση σχετικά στοιχεία/προβλέψεις της μελέτης, ενώ παράλληλα υποβάλλεται από το δυνητικό δικαιούχο, το πλαίσιο της τυποποιημένης αίτησης στήριξης, έκθεση τεκμηρίωσης εξασφάλισης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Σε περίπτωση κατά την οποία μία πράξη έχει ήδη συμβασιοποιηθεί και δεν έχει γίνει πρόβλεψη για τα ΑμεΑ, εφόσον απαιτείται από τη φύση της πράξης και την κείμενη νομοθεσία, η θετική αξιολόγηση θα πρέπει να τεκμηριώνεται με τη δέσμευση του δυνητικού δικαιούχου ότι θα αναλάβει όλες τις δαπάνες προσαρμογής για εξασφάλιση προσβασιμότητας για ΑμεΑ με δικά του έξοδα.

Για την εξέταση του κριτηρίου θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ο σχετικός οδηγός του ΕΣΠΑ 2014-2020 για την εξειδίκευση του κριτηρίου: «Εξασφάλιση της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία» (Παράρτημα V της πρόσκλησης).

ΑΟ2.122: Εξετάζεται η βιωσιμότητα, λειτουργικότητα και αξιοποίηση της πράξης

Ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει, στο πλαίσιο του παραρτήματος της τυποποιημένης αίτησης στήριξης, να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίο τα παραδοτέα της πράξης θα αξιοποιηθούν (π.χ. σε περίπτωση πράξης υποδομών, όπου απαιτείται συντήρηση και λειτουργία, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να αναφέρει την ύπαρξη σχετικών φορέων/δομών/μηχανισμών λειτουργίας και να υποβάλει τα απαραίτητα στοιχεία/τεκμήρια (π.χ. Κανονιστικό πλαίσιο ορισμού του φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης) ή να προβλέπει τις αναγκαίες ενέργειες με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα, προκειμένου να εξασφαλιστεί η συντήρηση και λειτουργία). Σημειώνεται ότι κατά την ολοκλήρωση της πράξης θα πρέπει να εξασφαλίζεται η λειτουργικότητά της.

19.2Α 125: Στην πρόταση δεν δηλώνονται ψευδή και αναληθή στοιχεία

Υποβάλλεται σχετική Βεβαίωση με την Αίτηση Στήριξης.

19.2Α 134: Η μορφή του υποψήφιου είναι σύμφωνη με τα προβλεπόμενα στην ΥΑ, όπως ισχύει κάθε φορά και στη σχετική πρόσκληση

Εξετάζεται αν ο φορέας εμπίπτει στις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων κατά περίπτωση και ανά δράση όπως αναφέρονται στον παρόντα Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου .

19.2Α 144: Εξετάζεται αν ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση εμπίπτει στους δικαιούχους του μέτρου /δράσης / πρόσκλησης

Ο έλεγχος γίνεται με βάση στοιχεία τεκμηρίωσης π.χ. κανονιστικές αποφάσεις, καταστατικά φορέων, κλπ που υποβάλλονται συνημμένα κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης (Κανονισμός Λειτουργίας σε ισχύ/ ΦΕΚ Σύστασης και τροποποιήσεις του / Καταστατικό σε ισχύ / Σχέδιο καταστατικού για τα υπο ίδρυση ΝΠ).

19.2Α 141: Για νομικά πρόσωπα δεν υπάρχει θέμα λύσης, εκκαθάρισης ή πτώχευσης

Εξετάζεται κατά περίπτωση η ύπαρξη δικαιολογητικών όπως π.χ. Βεβαίωση Μη Λύσης και Μη Πτώχευσης.

19.2Α 142: Τεχνική Επάρκεια του Ν. 4412/2016 για έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις.

Εξετάζεται η τεχνική επάρκεια των φορέων για την υλοποίηση έργων με δημόσιες συμβάσεις.

19.2Α 126: Στον υποψήφιο μέχρι και το χρόνο υποβολής της πρότασης δεν έχουν επιβληθεί διοικητικές κυρώσεις για παραβίαση Κοινοτικών Κανονισμών ή Εθνικής Νομοθεσίας σε σχέση με την υλοποίηση έργων

Υποβάλλεται σχετική Υπεύθυνη Δήλωση.

19.2Α 120: Να μπορούν να τεκμηριώσουν τον υπεύθυνο φορέα για τη λειτουργία ή τη συντήρηση όπου απαιτείται

Υποβάλλεται η νομοθεσία ή το κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων, αυτός που ορίζεται με την αίτηση στήριξης ως Φορέας Λειτουργίας της πράξης είτε αυτός είναι ο δικαιούχος είτε άλλος, έχει την αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης αυτής.

19.2Α 143: Αποδεικνύεται η κατοχή ή η χρήση του ακινήτου, στο οποίο προβλέπεται η υλοποίηση της πρότασης (επιπλέον βλέπε πίνακα Δ2)

Σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν υποδομές απαιτούνται είτε αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου, είτε μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση επί του γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου στα οποία πραγματοποιούνται οι επενδύσεις που να καλύπτει χρονική περίοδο, τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών από τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στις παραπάνω πράξεις όταν δεν περιλαμβάνεται επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή σε περίπτωση μικρών προσθηκών-βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου/γηπέδου που συμπληρώνουν την λειτουργικότητα του κτιρίου, απαιτούνται αποδεικτικά μίσθωσης/παραχώρησης τουλάχιστον εννέα (9) ετών από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης.

Αναφορικά με τις πράξεις που αφορούν σε αγορά εξοπλισμού, απαιτούνται αποδεικτικά ιδιοκτησίας, στο όνομα του δικαιούχου, ή μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση, κατά τον χρόνο υπογραφής της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Κατά την υποβολή φακέλου συμμετοχής, στα πλαίσια της αίτησης στήριξης, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, τα οποία είναι εν ισχύ κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, ενώ τα συμφωνητικά πρέπει να προσκομίζονται με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Το ακίνητο στο οποίο θα υλοποιηθεί το έργο, θα πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών (προσημείωση υποθήκης ή υποθήκη) και να μην εκκρεμούν διεκδικήσεις τρίτων επ' αυτού (πιστοποιητικό βαρών και μη διεκδικήσεων αντίστοιχα). Κατ' εξαίρεση, στις ακόλουθες περιπτώσεις είναι δυνατή η ύπαρξη εγγεγραμμένων βαρών όταν:

- α. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου που χορηγήθηκε ύστερα από φυσική καταστροφή
- β. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την υλοποίηση της πρότασης
- γ. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την ίδια φύση της επένδυσης

Σε περιπτώσεις προμήθειας εξοπλισμού που δεν απαιτεί την μόνιμη εγκατάστασή του ή ήπιες ενέργειες που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο, δεν απαιτείται ο έλεγχος ύπαρξης βαρών και διεκδικήσεων.

19.2Δ 147: Εξετάζεται η ωριμότητα της πράξης

Εξετάζεται η ωριμότητα της Πράξης. Συμπληρώνεται στο σχετικό πεδίο στην Αίτηση Στήριξης, οι πίνακες Δ1 & Δ2, Υπεύθυνη Δήλωση & προσκομίζονται οι απαιτούμενες μελέτες, άδειες και εγκρίσεις. **Οι Πράξεις θα πρέπει να είναι πλήρως ώριμες.**

19.2Δ 123: Θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην πρόσκληση

Για τα έργα που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού, θα πρέπει να υπάρχει μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, το περιεχόμενο της οποίας εξειδικεύεται στα συνημμένα της πρόσκλησης. Κατά προτεραιότητα θα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (όπως ύδρευσης, αποχέτευσης).

19.2Δ 145: Εξετάζεται η πληρότητα της αίτησης στήριξης και η σύνταξή της σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης

Εξετάζεται αν, για την υποβολή της πρότασης, ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία και έχουν επισυναφθεί όλα τα υποχρεωτικά συνοδευτικά έγγραφα, κατάλληλα συμπληρωμένα και υπογεγραμμένα, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη σχετική πρόσκληση και ειδικότερα:

- Αίτηση στήριξης υπογεγραμμένη από το νόμιμο εκπρόσωπο του δυνητικού δικαιούχου, στην οποία, μεταξύ άλλων, βεβαιώνεται α) η μη χρηματοδότηση της προβλεπόμενης δαπάνης της πράξης από άλλο Πρόγραμμα στο πλαίσιο της τρέχουσας ή της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου και β) η παραγωγή ή η μη παραγωγή εσόδων μετά την ολοκλήρωση της πράξης ή κατά τη διάρκεια υλοποίησής της
- Απόφαση αρμοδίων ή και συλλογικών οργάνων του δυνητικού δικαιούχου ή άλλων αρμοδίων οργάνων, όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία, για την υποβολή της αίτησης στήριξης (π.χ. απόφαση δημοτικού συμβουλίου Δήμου για την υποβολή της συγκεκριμένης αίτησης στήριξης)
- Λίστα ελέγχου Ύπαρξης Κρατικής Ενίσχυσης
- Δικαιολογητικά, σύμφωνα με τον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου
- Λοιπά στοιχεία που αφορούν την επαρκή πληρότητα και ωριμότητα της προτεινόμενης πράξης

ΑΟ5.112 Πλ: Εξετάζεται η ύπαρξη απόφασης αρμόδιων οργάνων για την υποβολή της αίτησης στήριξης

Ελέγχονται οι Αποφάσεις συλλογικών οργάνων.

19.2Α 121: Η πρόταση συνοδεύεται από αναλυτικό προϋπολογισμό εργασιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο υπόδειγμα της αίτησης στήριξης

Για τα έργα των ΟΤΑ και των φορέων τους καθώς και για τους Δημόσιους Φορείς, εξετάζεται αν έχει συνταχθεί ο προϋπολογισμός σύμφωνα με τα τιμολόγια των δημοσίων έργων, καθώς και αν έχουν υποβληθεί προτιμολόγια/ προσφορές των λοιπών δαπανών, όπου απαιτείται.

ΑΟ6.111 Χρ: Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει στην οριζόμενη στην πρόσκληση περίοδο επιλεξιμότητας, καθώς και αν η πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής

Εξετάζεται αν το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης της προτεινόμενης πράξης εμπίπτει εντός της περιόδου επιλεξιμότητας του ΠΑΑ 2014-2020 και ειδικότερα έως 30/06/2025 Επίσης, εξετάζεται αν η προτεινόμενη πράξη δύναται να υλοποιηθεί εντός της περιόδου αυτής. Το κριτήριο εξετάζεται λαμβάνοντας υπόψη το φυσικό αντικείμενο, τη μέθοδο υλοποίησης (αυτεπιστασία, ανάθεση κλπ), τους ενδεχόμενους κινδύνους που συνδέονται με την υλοποίηση της πράξης (π.χ. αρχαιολογικά ευρήματα), τα χρονοδιαγράμματα συναφών πράξεων που έχουν υλοποιηθεί και άλλα διαθέσιμα εργαλεία.

Το χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης περιλαμβάνεται στην τυποποιημένη αίτηση στήριξης.

ΑΟ7.111 Συ: Εξετάζεται η εμπρόθεσμη υποβολή συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων

Στην περίπτωση που ζητήθηκε η υποβολή από το δυνητικό δικαιούχο συμπληρωματικών ή διευκρινιστικών στοιχείων εξετάζεται αν αυτά υποβλήθηκαν εντός της καθορισμένης προθεσμίας.

3. ΥΠΟΔΡΑΣΗ 19.2.4.1 ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΙΚΡΗΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΥΔΡΕΥΣΗ, ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ, ΟΔΟΠΟΙΑ ΕΝΤΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΥ), ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗΣ ΤΗΣ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΕ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΤΗΡΙΑ.

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (π.χ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κλπ), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.1
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υποδράσης

Με την παρούσα υποδράση ενισχύονται επενδύσεις αφενός για τη δημιουργία υποδομών μικρής κλίμακας (π.χ. ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού κλπ), με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων, αφετέρου για την εξοικονόμηση ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια, με σκοπό την εξοικονόμηση πόρων και τη συνεισφορά στην προστασία του περιβάλλοντος.

Προτεραιότητα δίνεται (μέσω μοριοδότησης): α) σε έργα ύδρευσης και αποχέτευσης, τα οποία εκτός των άλλων συμβάλλουν στην προστασία της δημόσιας υγείας, β) σε έργα που υλοποιούνται σε ορεινές περιοχές και γ) σε έργα που υλοποιούνται από φορείς του Α' Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το κριτήριο επιλογής «ΦΟΡΕΑΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ» αναλύεται και βαθμολογείται ως ακολούθως:

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (ΚΛΙΜΑΚΑ 1-100)
Ο δικαιούχος είναι ΟΤΑ Α' Βαθμού ή φορέας ΟΤΑ Α' βαθμού	10	100
Ο δικαιούχος είναι ΟΤΑ Β' βαθμού ή φορέας ΟΤΑ Β' βαθμού		0

Το κριτήριο επιλογής «ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ» αναλύεται και βαθμολογείται ως ακολούθως:

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (ΚΛΙΜΑΚΑ 1-100)
Η επένδυση αφορά ύδρευση ή αποχέτευση	20	100
Η επένδυση αφορά εξοικονόμηση ενέργειας ή οδοποιία εντός οικισμού		50
Λοιπές επενδύσεις		0

Το ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται σε 100%.

Θεματική κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Θ.Κ. 4: Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο τοπικού προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	60.000,00	0,97	0,72
Δημόσια Δαπάνη	60.000,00	1,37	0,92
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00	0,00

Περιοχή Εφαρμογής

Όλη η περιοχή παρέμβασης

Δικαιούχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και φορείς τους

Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η υποδράση βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις υποδράσεις της Θεματικής Κατεύθυνσης 4.

Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Η υποδράση βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

4. ΥΠΟΔΡΑΣΗ 19.2.4.2 ΣΤΗΡΙΞΗ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ, ΒΕΛΤΙΩΣΗ Η ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΠΙΚΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ, ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ (ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ: ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ, ΑΓΡΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ).

Τίτλος Δράσης	Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές
Κωδικός Δράσης	19.2.4
Τίτλος υπο-δράσης	Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (π.χ. παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία κλπ)
Κωδικός υπο-δράσης	19.2.4.2
Νομική βάση	Άρθρο 20 του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013

Αναλυτική Περιγραφή Δράσης/υποδράσης

Με την υποδράση ενισχύονται επενδύσεις δημιουργίας, βελτίωσης ή επέκτασης βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και σχετικών υποδομών. Ορισμένες από τις επενδύσεις που μπορούν να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο της δράσης είναι:

- αθλητικές εγκαταστάσεις και χώροι αθλητισμού
- κέντρα υγείας και αγροτικά ιατρεία
- παιδικοί σταθμοί και αίθουσες δημιουργικής απασχόλησης
- κέντρα φροντίδας ηλικιωμένων και ΚΑΠΗ
- κέντρα νεότητας
- καταφύγια αδέσποτων ζώων

Προτεραιότητα δίνεται (μέσω μοριοδότησης): α) σε υποδομές υγείας (π.χ. κέντρα υγείας, αγροτικά ιατρεία) και αθλητικούς χώρους, β) σε έργα που υλοποιούνται σε ορεινές περιοχές και γ) σε έργα που υλοποιούνται από φορείς του Α' Βαθμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Το κριτήριο επιλογής «ΦΟΡΕΑΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ» αναλύεται και βαθμολογείται ως ακολούθως:

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (ΚΛΙΜΑΚΑ 1-100)
Ο δικαιούχος είναι ΟΤΑ Α' Βαθμού ή φορέας ΟΤΑ Α' Βαθμού	10	100
Ο δικαιούχος είναι Υγειονομική Περιφέρεια		50
Λοιποί φορείς		0

Το κριτήριο επιλογής «ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΟΔΡΑΣΗΣ» αναλύεται και βαθμολογείται ως ακολούθως:

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (ΚΛΙΜΑΚΑ 1-100)
Η επένδυση αφορά υποδομή υγείας (π.χ. κέντρα υγείας, αγροτικά ιατρεία)	20	100
Η επένδυση αφορά αθλητική υποδομή		50
Λοιπές επενδύσεις		0

Το ποσοστό ενίσχυσης ανέρχεται σε 100%.

Θεματική κατεύθυνση που εξυπηρετείται

Θ.Κ. 4: Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού

Χρηματοδοτικά στοιχεία

	Ποσό (€)	Ποσοστό (%) σε επίπεδο υπο-μέτρου	Ποσοστό (%) σε επίπεδο τοπικού προγράμματος
Συνολικός Προϋπολογισμός	350.000,00	5,68	4,22
Δημόσια Δαπάνη	350.000,00	8,00	5,38
Ιδιωτική Συμμετοχή	0,00	0,00	0,00

Περιοχή Εφαρμογής

Όλη η περιοχή παρέμβασης

Δικαιούχοι

ΟΤΑ Α' και Β' Βαθμού και φορείς τους, Υγειονομική Περιφέρεια

Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με άλλες δράσεις του τοπικού προγράμματος

Η υποδράση βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις υποδράσεις της Θεματικής Κατεύθυνσης 4

Συνέργεια/συμπληρωματικότητα με λοιπές αναπτυξιακές δράσεις στην ευρύτερη περιοχή

Η υποδράση βρίσκεται σε συνέργεια/συμπληρωματικότητα με το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας

5. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ 19.2.4.1, 19.2.4.2

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ 19.2.4.1/ 19.2.4.2						
ΑΡΧΗ ΚΡΗΤΙΡΙΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ	ΒΑΡΥΤΗΤΑ (%)	ΜΟΡΙΟΔΟΤΗΣΗ (ΚΛΙΜΑΚΑ 1-100)	ΤΙΜΗ ΒΑΣΗΣ
Ποιότητα & Ωριμότητα Υλοποίησης της πρότασης	1	Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης	Σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά	15	100	30
			Ασαφής περιγραφή της πρότασης αλλά πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		50	
			Ασαφής περιγραφή της πρότασης και ελλείψεις ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά		0	
	2	Φορέας υποψήφιου δικαιούχου	Αναλύεται στην περιγραφή της Υποδράσης	20	Αναλύεται στην περιγραφή της υποδράσης	
Σκοπιμότητα της πρότασης	3	Χωροθέτηση της πράξης (σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ)	Ορεινή	10	100	
			Μειονεκτική		50	
			Λοιπές περιοχές		0	
	4	Προτεραιότητες υποδράσης	Αναλύεται στην περιγραφή της υποδράσης	20	Αναλύεται στην περιγραφή της υποδράσης	
Ρεαλιστικότητα Υλοποίησης Πρότασης	5	Ρεαλιστικότητα και αξιοπιστία κόστους	100*(αιτούμενο - εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 5	20	100	
			5 < 100 * (αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 10		60	
			10 < 100*(αιτούμενο-εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο ≤ 30		30	
			100* (αιτούμενο - εγκεκριμένο)/εγκεκριμένο > 30		0	
	6	Ρεαλιστικότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης επένδυσης	Χρονοδιάγραμμα σύμφωνα με το είδος και το μέγεθος του έργου	15	50	
			Ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου		50	
				100		

6. ΔΙΕΥΚΡΙΝΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΠΡΑΞΕΩΝ

Κριτήριο 1: Σαφήνεια και πληρότητα της πρότασης

Ελέγχεται αφενός, η σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης (Αίτηση Στήριξης και Παράρτημα αυτής) και αφετέρου, η πληρότητα ως προς τα απαιτούμενα για τη βαθμολόγηση δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν τα αναγραφόμενα στην Αίτηση Στήριξης και το Παράρτημα της.

Κριτήριο 2: Φορέας Υποψήφιου Δικαιούχου

Εξετάζεται εάν ο δικαιούχος είναι επιλέξιμος φορέας σύμφωνα με την περιγραφή της Υποδράσης.

Κριτήριο 3: Χωροθέτηση της Πράξης (σύμφωνα με τη σύσταση της επιτροπής 2003/361/ΕΚ)

Εξετάζεται αν η θέση της Πράξης είναι σε Ορεινή, Μειονεκτική ή λοιπές περιοχές της Περιοχής Παρέμβασης του Τοπικού Προγράμματος.

Κριτήριο 4: Προτεραιότητες Υποδράσης

Εξετάζεται σε ποια κατηγορία Προτεραιότητας της Υποδράσης εμπίπτει η Πράξη.

Κριτήριο 5: Ρεαλιστικότητα και Αξιοπιστία Κόστους

Εξετάζονται α) η πληρότητα του προϋπολογισμού (αν περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία Υποέργα/κόστη για την υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου) και β) αν η κοστολόγηση της πράξης είναι εύλογη. Στις περιπτώσεις που ο προϋπολογισμός προκύπτει από κανονιστικές πράξεις, όπως αποφάσεις του αρμοδίου Υπουργού για την έγκριση, αναπροσαρμογή και τροποποίηση των ενιαίων τιμολογίων έργων θεωρείται ρεαλιστικός. Σε άλλη περίπτωση τεκμηριώνεται το εύλογο του προϋπολογισμού.

Κριτήριο 6: Ρεαλιστικότητα Χρονοδιαγράμματος Υλοποίησης Επένδυσης

Εξετάζεται ο ορθολογικός προσδιορισμός των επιμέρους φάσεων υλοποίησης του έργου καθώς και το χρονοδιάγραμμα βάση του μεγέθους του έργου.

Σε κάθε περίπτωση η ελάχιστη βαθμολογία που οφείλει να συγκεντρώσει ο υποψήφιος επενδυτής δεν μπορεί να είναι χαμηλότερη από 30 μόρια, όπως αυτά εμφανίζονται στον πίνακα κριτηρίων επιλογής πράξεων.

7. ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΥΠΟΔΡΑΣΕΩΝ

A/A	Περιγραφή	Επισύναψη στο ΟΠΣΑΑ	Αποστολή με τον φυσικό φάκελο
1	Αίτηση Στήριξης με αναγραφή του αρ. πρωτ. και της ημ/νίας που λαμβάνει η αίτηση στήριξης από το ΟΠΣΑΑ και υπογραφή από το Νόμιμο εκπρόσωπο του δυνητικού δικαιούχου. Αποστολή της Αίτησης και του επισυναπτόμενου υλικού στην ΟΤΔ στην προθεσμία που ορίζεται από την προκήρυξη	Ναι	Ναι
2	Υπεύθυνη Δήλωση που αφορά τα κριτήρια (19.2Δ_124, 19.2Δ_133, 19.2Δ_139, 19.2Δ_115, 19.2Δ_126)	Ναι	Ναι
3	Απόφαση Δ.Σ. / αρμοδίου οργάνου για την υποβολή της αίτησης στήριξης	Ναι	Ναι
4	Στοιχεία του αιτούντος: Αστυνομική ταυτότητα (Νόμιμου Εκπροσώπου), Φορολογική και Ασφαλιστική Ενημερότητα Φορέα	Ναι	Ναι
5	-Υπεύθυνη Δήλωση Τεχνικής Επάρκειας σύμφωνα με το άρθρο 44 του Ν.4412/2016, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 9 του Ν. 4782/2021 -Διαδημοτική ή Διαβαθμιδική σύμβαση άρθρου 99Ν 3852/2010 (Δάνεια Τεχνική Υπηρεσία εφόσον απαιτείται)	Ναι	Ναι
6	Στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του προτεινόμενου έργου,	Ναι	Ναι
7	Κανονισμός Λειτουργίας σε ισχύ, ή ΦΕΚ Σύστασης και τροποποιήσεις του, ή Καταστατικό σε ισχύ	Ναι	Ναι
8	Κανονιστικό πλαίσιο ορισμού φορέα λειτουργίας και συντήρησης της πράξης (εφόσον απαιτείται). Υποβάλλεται η νομοθεσία ή το κανονιστικό πλαίσιο βάσει των οποίων, αυτός που ορίζεται με την αίτηση στήριξης ως Φορέας Λειτουργίας της πράξης είτε αυτός είναι ο δικαιούχος είτε άλλος, έχει την αρμοδιότητα λειτουργίας και συντήρησης αυτής.	Ναι	Ναι
9	Πίνακας αποτύπωσης μελετών και ωρίμανσης πράξης (Δ1).	Ναι	Ναι
10	Πίνακας αποτύπωσης αδειών και εγκρίσεων και βαθμού προόδου (Δ2).	Ναι	Ναι
11	Αποφάσεις χαρακτηρισμού περιοχής ως πλημμυροπαθή ή πυρόπληκτη ή σεισμόπληκτη (εφόσον υπάρχει).	Ναι	Ναι
12	Πίνακας συμμόρφωσης της προτεινόμενης πράξης με τις κατευθύνσεις της 152950/23-10-2015 ΚΥΑ έγκρισης της ΣΜΠΕ του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης ΠΑΑ 2014-2020»	Ναι	Ναι
13	Άδειες και εγκρίσεις.	Όχι	Ναι
14	Δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυση δαπανών (πλην των δαπανών που αναφέρονται σε έργα που υλοποιούνται με δημόσια σύμβαση).	Όχι	Ναι
15	Απόσπασμα επιχειρησιακού προγράμματος ή εισήγηση Υπηρεσίας και απόφαση Δ.Σ.	Όχι	Ναι
16	Απόφαση καταβολής ίδιας συμμετοχής και μη επιλέξιμης δαπάνης (εφόσον απαιτείται).	Όχι	Ναι
17	Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης (κατά την έννοια του Άρθρου 45 του Ν. 4412/2016)	Όχι	Ναι
18	Τεχνικές εκθέσεις μελετών, προϋπολογισμοί, συνοπτικές προμετρήσεις, αναλυτικά τιμολόγια.	Όχι	Ναι
19	Λοιπά τεύχη και σχέδια μελετών.	Όχι	Ναι
20	Πιστοποιητικά ότι ο υποψήφιος δεν τελεί σε πτώχευση, σε διαδικασία κήρυξης πτώχευσης και σε πτωχευτικό συμβιβασμό, ότι δεν έχει λυθεί, δεν τελεί υπό κοινή εκκαθάριση, και υπό διαδικασία έκδοσης απόφασης κοινής εκκαθάρισης.	Όχι	Ναι
21	Μελέτη συνολικής Θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, όπως εξειδικεύεται στην Πρόσκληση	Όχι	Ναι
22	Αποδεικτικά στοιχεία ιδιοκτησίας σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Οδηγό Διοικητικού Ελέγχου Αιτήσεων Στήριξης.	Όχι	Ναι
23	Υπολογισμός Καθαρών Εσόδων, όπου απαιτείται, σύμφωνα με το υπόδειγμα της πρόσκλησης.	Όχι	Ναι

24	Στοιχεία τεκμηρίωσης υλοποίησης της Πράξης εντός σχεδίου περιοχών (π.χ. ορθοφωτοχάρτες, Τοπογραφικά Διαγράμματα κλπ)	Όχι	Ναι
25	Λίστα Ελέγχου Κρατικής Ενίσχυσης	Όχι	Ναι

Τα παραπάνω δικαιολογητικά υποβάλλονται κατά περίπτωση σύμφωνα με τον φορέα και την φύση του έργου.